

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

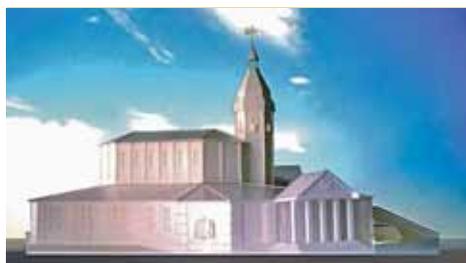
● NO.27 (3053) ●

● ЧАЦВЕР, 19 ліпеня, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

**Кавалі
рыхтуюць
сюрпрызы**
Стар. 2

**У Нясвіжы
будзе свой
культурны
асяродак**
Стар. 3

**Мадэмуазэль
Блюз**
Стар. 4

Зямныя адметнасці лёсу касманаўта Пятра Клімука

У свой час мне пашчасціла сустрэцца з першым беларускім лётчыкам-касманаўтам Пятром Клімуком. Падчас сустрэчы Пётр Ільіч не толькі цікава расказваў аб сваіх уражаннях ад палётаў, але і разважаў пра зямное жыццё. Мне падалося, што было б дарэчы прыгадаць тое інтэрв’ю, тым больш зараз, калі нашаму знакамітаму земляку споўнілася 65 гадоў.

Кацярына Немагай

— Пётр Ільіч, што падштурхнула вас прыняць рашэнне стаць касманаўтам?

— У Цэнтр падрыхтоўкі касманаўтаў я трапіў у 1964 годзе. Першы спадарожнік Зямлі абудзіў у людзей касмічную мару, а палёт Юрыя Гагарына зрабіў яе рэальнасцю. Мне, лётчыку, не “заразіцца” імкненнем да такога палёту было проста немагчыма.

Што мяне вабіла да космасу? Жаданне пазнаць невядомае, асвоіць новую тэхніку. У якой меры гэта апраўдалася? У самай поўнай, якая толькі даступная ўяўленню. Прызнаюся, што спачатку аб працы ў космасе я не ведаў нічога. Хоць да палёту рыхтаваліся вельмі доўга. Толькі тады, калі зразумеў, што выканаць эксперымент, адпрацаваны на Зямлі даўтаматызму, у бязваж-

касці становіцца ў дзясяткі раз цяжэй, я адчуў, што патрапіў на працу, і даволі цяжкую. Толькі ў трэцім палёце мне было некалькі лягчэй: часам узнікала адчуванне цікавай, але звычайнай справы. Але не перастаеш “лятаць” і пасля палётаў. Яны — заўсёды ў думках, у сне і на яве. Часам лаўлю сябе на тым, што ўяўляю сябе зноў у космасе, спрабую нешта ўжо зробленае зрабіць інакш. Вось, мабыць, тое, аб чым я не задумваўся перад палётамі і што больш за ўсё мне падабаецца ў цяперашняй маёй працы.

— Ці адчувалі вы страх перад палётамі?

— Адкажу так. Калі ўпершыню робіш крок у бездань, скачучы з парашутам, якім бы смельчаком ні быў, мімаволі заміраеш ад страху. Хоць ведаеш, што парашут адкрыецца, што ёсць запасны, але ўсё роўна баішся. Гэта натуральная рэакцыя. Аднак

ВІТАЛІ ПІЛЬ

Пётр Клімук першым з беларусаў пабываў у космасе

з кожным разам страх паступова знікае. Гэтак жа і з космасам.

— Што вас больш за ўсё ўразіла ці здзівіла падчас палётаў?

— Калі гаварыць аб самым незвычайным, самым уражваючым у космасе, то гэта наваліцца ў тропіках. Калі я ўбачыў яе, то літаральна самлеў. Велізарная прастора Зямлі — уся ў зігзагах агню,

ў школьных сачыненнях рэдка пішуць, што хацелі б лятаць, усе імкнуцца ў бізнесмены. Але модныя веянні не абяцэнлі лётныя спецыяльнасці. І зараз, каб вучыцца на касманаўта, трэба вытрымаць сур’ёзны конкурс: прыкладна 600 чалавек на 10 месцаў. Патрабуецца вышэйшая адукацыя, высокі інтэлект. Медкамісія ў нас сур’ёзная. Бывалі выпадкі, калі лятаючых пілотаў не то што ў касманаўты не бралі, а наогул спісвалі на зямлю, таму што ў іх знаходзілі такія затоеныя захворванні, якія звычайныя вайсковыя ўрачы не выяўлялі. Лічу, што быць касманаўтам — прэстыжна. Зараз 43 краіны маюць на арбіце свае касмічныя апараты. У Расіі іх каля 100, у ЗША — больш 400, у японцаў — 30. Свае спадарожнікі ёсць нават у Тайланда. Займацца космасам — гэта значыць валодаць самымі перадавымі тэхналогіямі. Мабільная сувязь, спадарожнікавае тэлебачанне, радыё, навігацыя, метэаралогія, картаграфія... Калі ў краіны няма выхаду ў космас, яна застаецца на абочыне прагрэсу і вымушана за вільзныя грошы купляць “касімічную” інфармацыю ў іншых. → Стар. 2

бліскавіцах, бесперапынных выблісках святла. Часам і цяпер яны ўзнікаюць перад вачамі. Запомнілася таксама паўночнае ззянне. Грандыёзна і прыгожа.

— Як вам здаецца, сённяшняя моладзь так жа цікавіцца асваеннем космасу, як і моладзь 70-ых?

— Моладзь усё так жа захапляецца космасам. Праўда, цяпер падлеткі

ВЕСТКИ

Сяброўства дае свой плён

Вольга Карнеева

Пасяджэнне Клуба пародных гарадоў Беларусі і Балгарыі плануецца правесці ў 2008 годзе.

Сустрэча пройдзе на тэрыторыі адной з абласцей Беларусі. Аб гэтым паведаміў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Балгарыі Вячаслаў Качанаў. Клуб пародных гарадоў з беларускага боку ўзначальвае старшыня Мінгарвыканкама Міхаіл Паўлаў, з балгарскага — мэр Бургаса. Сёлета колькасць пабрацімскіх пар гарадоў Беларусі і Балгарыі дасягнула 39, што стала своеасаблівым рэкордам.

“Эфект ад міжрэгіяльнага супрацоўніцтва відавочны. Сёння адна з важных задач — максімальна задзейнічаць у беларуска-балгарскім супрацоўніцтве не толькі сталіцы, але і ўсіх рэгіёны”, — лічыць пасол Беларусі ў Балгарыі Вячаслаў Качанаў.

Для тых, хто жадае патрапіць на Аўгустоўскі канал

Надзея Крымава

Консульскі пункт плануецца адкрыць у польскім Аўгустове.

Па словах Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Беларусі ў Польшчы Паўла Латушкі, гэты пункт будзе выдаваць візы грамадзянам Польшчы і трэціх краін, якія жадаюць наведаць Аўгустоўскі канал.

Дыпламат таксама адзначыў, што Беларусь выканалася свае абавязальствы па рэканструкцыі Аўгустоўскага канала. “Мы спадзяемся, што польскі бок у бягучым годзе скончыць сваю частку рэканструкцыі аб’екта”, — сказаў Пасол.

Глава дыпмісіі заўважыў, што колькасць палякаў, якія жадаюць наведаць Беларусь, расце. “Летась мы выдалі на дзесці тысяч больш віз, чым у 2005 годзе. А сёлета колькасць выдадзеных віз ужо павялічылася на 25 працэнтаў за першае паўгоддзе”, — падкрэсліў Павел Латушка.

Падзея ў культурным жыцці Вентспілса

Дні беларускай культуры прайшлі ў Латвіі

Ганна Бандарчук

Свята было арганізавана грамадскім аб’яднаннем беларусаў горада Вентспілс “Спадчына” пры падтрымцы беларускага дыпрадстаўніцтва і Саюза беларусаў Латвіі. Галоўнай падзеяй Дзён стаў святочны канцэрт, які прайшоў у цэнтры Вентспілса на Рагушнай плошчы. У канцэрце прынялі ўдзел калектывы з Беларусі — народны аркестр беларускіх нацыянальных інструментаў “Ліра” з Мінска, ансамбль народ-

най песні і музыкі “Жытніца” з Клічаўскага раёна Магілёўскай вобласці, а таксама творчыя калектывы беларускай дыяспары з Вентспілса, Рыгі, Даўгаўпілса, ансамбль беларускай песні з Эстоніі.

Падчас Дзён беларускай культуры прайшоў літаратурны вечар, на якім гучалі вершы на беларускай, латышскай, літоўскай, польскай мовах у выкананні студэнтаў універсітэта Даўгаўпілса. Адбылася прэзентацыя зборніка вершаў беларускіх паэтаў Латвіі,

выдадзенага пры падтрымцы Саюза беларусаў Латвіі. Выступілі творчыя калектывы дыяспары. На вечары прысутнічалі актывісты арганізацый беларусаў, іншыя нацыянальных меншасцяў, прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі горада.

Свята завяршылася масавым народным гулянням у этнаграфічным музеі Вентспілса пад адкрытым небам, дзе зноў гучалі народныя песні, праходзіла выстава-продаж мастацкіх вырабаў Беларускага рэспубліканскага цэнтры народнай творчасці з Мінска. Госці атрымалі магчымасць

паспрабаваць нацыянальныя стравы, што былі прыгатаваны ў рэстаране беларускай кухні, які працуе ў Вентспілсе.

У пасольстве Беларусі ў Латвіі падкрэслілі, што Дні беларускай культуры сталі сведчаннем культурна-гістарычнай блізкасці двух народаў. Гэтая акцыя яшчэ раз падцвердзіла актыўную пазіцыю беларускай дыяспары па захаванню і развіццю беларускай культурна-гістарычнай спадчыны, яе імкненне падтрымліваць актыўныя сувязі з этнічнай Радзімай, прадеманстравала высокі мастацкі ўзровень аматарскіх калектываў.

Зямныя адметнасці лёсу касманаўта Пятра Клімука

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

— Беларусь таксама імкнецца “прапісацца” ў касмічнай прасторы... Вы маеце непасрэднае дачыненне да гэтай падзеі, бо курыруеце праект стварэння беларускага спадарожніка.

— Так, па заказе Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі распрацоўваецца касмічны апарат. Ён будзе больш дасканалы, чым “БелКА”, і выкарыстоўвацца будзе для правядзення геадэзічных, картаграфічных і метэаралагічных работ. Так што Беларусь абавязкова павялічыць колькасць касмічных дзяржаў. Гэта толькі — пытанне часу.

— Ці сумавалі ў космасе аб “зямным” жыцці?

— А як жа? Яно мне нават снілася. У палёце звычайна снілася тое, аб чым думаў днём. Часам з’яўлялася нешта нечаканае. Аднойчы мне так моцна захацелася вішні, што ўначы прыснілася, што лезу на вішнёвае дрэва і жменькі зрываю ягады. Сумаваў на родных, на сябрах. А цяпер — на космасе, на яго неабсяжных прасторах.

— Вы нарадзіліся ў Беларусі, цяпер жывяце ў Маскве. Па радзіме сумуеце?

— Вельмі. Імкнуся штогод прыязджаць ў сваю родную вёсачку

У адной з залаў музея касманаўтыкі ў вёсцы Камароўка Брэсцкай вобласці — на радзіме Пятра Клімука

ку Камароўку. А так у Беларусі, а тым больш у Мінску, па справах атрымоўваецца бываць часцей. Часта ўспаінаю дзяцінства. Я — дзіця вайны, нарадзіўся ў 1942 годзе. Усёй сям’ёй (маці і дзве сястры) хаваліся на акупах і бліндажах. Бацька загінуў на фронце ў 44-м... Потым былі галодныя пасляваенныя гады. Але нічога — вы-

жылі! Бульбачка ў Беларусі заўсёды добра расла. Дапамагаў агарод — былі памідоры, гуркі і капушта. З тых часоў я ў жыцці сваім нічога смачней гэтых прадуктаў не еў.

— Якімі прычынамі кіруецца ў працы і ў жыцці?

— Яны не складаныя. Трэба працаваць сумленна, усё новае асвойваць паступова. Імкнуцца

да тых, хто разумней і больш таленавіты, — маючы зносіны з такімі людзьмі, многаму можна навучыцца. Умець працаваць у камандзе, прыслухоўвацца да парад, дапамагаць іншым. Калі прытрымлівацца гэтых простых правіл, то ўсё абавязкова атрымаецца.

У БДУ — яшчэ два ганаровых прафесары

Ганна Бандарова

Міністр замежных спраў Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі Нкасазана Дламіні-Зума стала ганаровым прафесарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Дыплом аб прысваенні гэтага ганаровага звання і мантыю новаму прафесару ўручыў прарэктар БДУ па навучальнай рабоце прафесар Уладзімір Клюня. Нкасазана Дламіні-Зума адзначыла, што краіны маюць намер распрацоўваць новыя праекты ў сферы адукацыі. “Наша краіна прыняла рашэнне развіваць адносіны з Беларуссю ва ўсіх сферах, у тым ліку ў галіне навукі і агрымання і павышэння адукацыі”, — падкрэсліла Нкасазана Дламіні-Зума.

Нкасазана Дламіні-Зума — першая жанчына ў гісторыі Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, якая стала міністрам замежных спраў. Пад яе кіраўніцтвам знешнепалітычнае ведамства гэтай краіны праводзіць палітыку, якая вызначаецца маштабнасцю і прагматызмам. Такі падыход вылучыў рэспубліку на ролю рэгіянальнага лідэра, без якога не абыходзіцца вырашэнне праблем Афрыкі.

Нкасазана Дламіні-Зума стала сёлета другім чалавекам, удастоеным такога звання. Раней яно было прысуджана Генеральнаму дырэктару Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці Камілу Ідрысу.

Кавалі рыхтуюць сюрпрызы

Дзіяна Грышанова

Новыя сюрпрызы і маляўнічыя шоу рыхтуюць кавалі розных краін да наступнага XVII Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”

Па словах кіраўніка кавальскага майстар-класа “Мастацтва Агну і Металу” Эмы Краснабаевай, будучыя новыя цікавыя праекты ўжо абмяркоўваюцца пастаяннымі ўдзельнікамі свята.

Як заўсёды, плануецца прадставіць яркія, маляўнічыя шоу з шматлікімі падарункамі — непаўторнымі мастацкімі вырабамі з металу лепшых майстроў Беларусі, Расіі, Украіны і Латвіі. Магчыма, будзе зноў праводзіцца начны бал “Валадарка ночы”,

У “Горадзе майстроў” удала ладзілі кавалі

конкурс “Туфлік для Папялушкі”, якія не атрымалася арганізаваць сёлета. Абмяркоўваюцца і

новыя не меней цікавыя праекты, раскрыць якія арганізатары пакуль не спяшаюцца.

Манеты перамагаюць на конкурсах

Уладзімір Дорахаў

Мастацкую вартасць памятных манет Нацыянальнага банка Беларусі высока ацанілі на нумізматычных конкурсах у бліжэйшым і далёкім замежжы.

У конкурсе, арганізаваным амерыканскім выдавецтвам «Краўзэ Паблікейшнс», удзельнічала семдзесят сем манет з трыццаці чатырох краін свету. Але ж манетай з найлепшым мастацкім рашэннем прызналі менавіта работу беларускай мастачкі Свят-

ланы Заскевіч — «Вялікдзень». Святлана Някрасава займалася афармленнем манеты «Тысяча і адна ноч», якой прысудзілі другое месца на конкурсе ў італьянскім горадзе Вічэнца.

Конкурс манет краін Садружнасці незалежных дзяржаў і Балтыі «Манетнае сузор’е-2007», які ладзіўся па ініцыятыве расійскага выдавецтва «Вадзяны знак», прынёс перамогу памятнай манеце Нацыянальнага банка «Сокал-падарожнік» (работы мастачкі Святланы Някрасавай) у намінацыі «Залатая манета года». Нагоду для гонару дадае і склад кон-

курснай камісіі гэтага конкурсу, куды ўвайшлі спецыялісты-нумізматыкі з Эрмітажа, Рускага музея, Дзяржаўнага гістарычнага музея.

Усе гэтыя перамогі — высокая ацэнка таксама руплівай працы спецыялістаў Нацыянальнага банка, якія эксперыментуюць і ў тэхналогіі вытворчасці манет, і ў дызайнерскім аздабленні. Усяго за дзесяць гадоў было выпушчана ў абарот дзевяноста найменшых памятных манет. У 2005 годзе манеты Нацыянальнага банка ўпершыню былі прызнаны найлепшымі ў свеце.

На шляху ўзаемадзеяння

Ірына Цімохіна

Таварыства Чырвонага Крыжа Беларусі і Украіны маюць намер падпісаць пагадненне аб супрацоўніцтве

Аб гэтым паведаміў прэзідэнт таварыства Чырвонага Крыжа Украіны Ян Касючэнка, які прыняў удзел у пасяджэнні Міждзяржаўнага каардынацыйнага камітэта па Чарнобылю ў Гомелі.

Плануецца, што ў ліку асноўных накірункаў ўзаемадзеяння двух таварыстваў будзе аказанне дапамогі насельніцтву пры ўзнікненні надзвычайных сітуацый, работа па прафілактыцы і сацыяльнай падтрымцы хворых СНІДам і туберкулёзам, работа медыка-сацыяльных службаў, абмен вопытам. Ян Касючэнка адзначыў, што падобныя пагадненні ў бліжэйшы час падпішучь таксама арганізацыі Чырвонага Крыжа прыгранічных абласцей Беларусі і Украіны.

Свята ў Гайнаўцы

У польскай Гайнаўцы (Падляскае ваяводства) прайшло Свята беларускай культуры.

Пачыналася свята паказам фільма “Карані” — аб жыцці і дзейнасці беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы. Была наладжана выстава твораў народнага мастака Беларусі Васіля Шаранговіча “Мой родны кут”, прысвечаная 125-годдзю з дня нараджэння класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа. Адбылося таксама ўзнагароджанне пераможцаў маладзёжнай усяпольскай алімпіяды па беларускай мове. З канцэртаў выступіў ансамбль народнай песні “Купалінка” Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Падчас свята былі арганізаваны выставы беларускай літаратуры, сувенірных вырабаў.

Гайнаўка з’яўляецца адным з найбольш “беларускіх” гарадоў Польшчы. Паводле апошняга перапісу насельніцтва, больш чвэрці жыхароў горада — гэта польскія беларусы. А ў Гайнаўскім гміне беларусы увогуле складаюць каля 65 працэнтаў ад агульнай колькасці насельніцтва.

Разгаданыя таямніцы Казіміра

Навукоўцы аднавілі дакладную гісторыю існавання старажытнага беларускага горада Казімір.

Горад знаходзіўся на месцы цяперашняй вёскі Каралеўская Слабада Светлагорскага раёна, быў заснаваны ў 1643 годзе і валодаў Магдэбургскім правам, меў самакіраванне і свой герб. Горад быў разбураны ў 1655 годзе падчас вайны паміж Рэччу паспалітай і Маскоўскім княствам.

Варта адзначыць, што летась археолагі знайшлі першыя матэрыяльныя сведчанні існавання раней невядомага беларускага горада, які знік больш за 350 гадоў назад.

СУСТРЭЧЫ

У Нясвіжы будзе свой культурны асяродак

Імя дэкана архітэктурнага факультэта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Армэна Сардарава добра вядома ў навуковых і мастацкіх колах. Ён вопытны педагог, аўтар многіх праектаў, кніг, альбомаў. Асабліва цікавяць яго дарогі — ранейшыя і сённяшнія — найперш як частка ландшафта. У яго асобе добра сінтэзаваліся розныя духоўна-культурныя пачаткі — армянскі, беларускі, рускі, украінскі. Армэн Сяргеевіч добра авалодаў беларускай мовай, выдатна ведае архітэктурнае мінулае, традыцыі Беларусі.

Адам Мальдзіс

Нядаўна Армэн Сардараў пабываў са сваімі студэнтамі ў Італіі, дзе яны прынялі ўдзел у Міжнародным аглядзе дыпломных праектаў. Пра свае ўражанні ад калыскі еўрапейскай цывілізацыі ён расказаў чытачам “Толасу Радзімы”, стаў частым госцем рэдакцыі газеты. У адзін з яго прыходаў паміж намі адбылася вось такая гутарка.

— Армэн Сяргеевіч, я даведаўся, што Дзяржаўная экспертыза адобрыла працаваны групай пад вашым кіраўніцтвам праект тэатральна-канцэртнага будынка ў Нясвіжы. Лічу, што будаўніцтва такога цэнтры вельмі важна. Так, у Нясвіжы ёсць замкавы

комплекс, цуда архітэктурны барока фарны касцёл з падземеллем, рагуша з гандлёвымі радамі, іншыя збудаванні. Але ў горадзе, які ўжо даўно ахрысцілі беларускім Парыжам, няма прыстойных атэля і тэатральнай залы. Радзівілы свае ў прынтцыпе камерныя прадстаўленні ладзілі пераважна на адкрытым паветры — за замкавым валам або ў загарадным парку Альба. А як быць з цяперашнімі масавымі відовішчамі, веснавымі музичнымі фестывалімі? У Дом культуры яны ўціскаюцца з цяжкасцю... Дык якім вам бачыцца мясцовы тэатр?

— Найперш прыгадаю, што ў кожнага народа ёсць свае культурныя сімвалы, у

тым ліку і сімвалы-гарады, дзе злучаюцца многія гістарычныя традыцыі. Такімі сталі Фларэнцыя ў Італіі, Пецярбург у Расіі, Кракаў у Польшчы. Такімі ж матэрыяльнымі ўцяляннямі нашай духоўнай культуры з’яўляецца, побач з Полацкам і Туравам, радзівілаўскі Нясвіж. Тэатр, музыка, выяўленчае мастацтва, літаратурнае слова, архітэктурнае асяроддзе — усё гэта спалучылася тут разам і існуе на працягу стагоддзяў.

— Як жа ўзнікаў праект? Для унікальнага горада ён таксама павінен быць унікальным.

— Архітэктары нашага ўніверсітэта атрымалі заказ спраектаваць універсальны культурна-тэатральны комплекс на базе

існуючага Дома культуры ў мінулым годзе. Падыходзячы да стварэння вобраза гэтага будынка, мы добра разумелі, што нельга тут ісці за архітэктурнай модай. Ні славы хай-тэк, ні постмадэрн не прыжывуцца на нясвіжскай культурнай глебе. Так нарадзілася ідэя стварыць будынак, які ўвасабляў бы рысы менавіта нясвіжскай архітэктурны — замка-палаца Радзівілаў, фарнага касцёла, над праектам якога шчыраваў італьянец Бернардзіні, кляштара бенедыктынак... І адначасова гэта павінен быць сучасны будынак, у якім маглі б праходзіць тэатральныя спектаклі і музычныя фестывалі, засяроджвалася б культурнае жыццё не толькі Нясвіжа,

Пішыце правільна

Віктар Харытонаў

Новая рэдакцыя Правілаў беларускай арфаграфіі будзе прымацца ў форме закона.

У Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу адбылося пасяджэнне Камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічнаму прагрэсу, падчас якога была абмеркавана падрыхтоўка праекта Закона «Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі».

Выступаючы на пасяджэнні, дырэктар Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Аляксандр Лукашанец заявіў, што прыняцце новай рэдакцыі Правілаў закране «не вельмі вялікую колькасць слоў», таму «не запатрабуе тэрміновага перавыдання вучэбнай літаратуры. Гэтыя невялікія змены будуць унесены ў працэсе натуральнага абнаўлення вучэбнай літаратуры». Не будзе і спецыяльнага перавыдання мастацкай літаратуры. «Адзінае, што будзе зроблена, — будзе падрыхтавана новае выданне Слоўніка беларускай мовы 1987 года, дзе будуць унесены карэктывы».

Паводле слоў Уладзіміра Здановіча, тое, што прыняцце новай рэдакцыі Правілаў не запатрабуе тэрміновага перавыдання падручнікаў, пацвердзілі ў Савеце Міністраў. Там адзначылі, што паколькі ўвядзенне новай рэдакцыі Правілаў не патрабуе ўнясення кардынальных змен у школьныя падручнікі і вучэбныя дапаможнікі па беларускай мове, іх карэкціроўка будзе праведзена пры планавай замене.

Гістарычная спадчына ўзбагачаецца

Юрый Акімаў

У Нацыянальным парку “Белаежская пушча” пачалося вывучэнне месцаў старажытных паселішчаў.

Ужо ў першыя дні работ археолагі нанеслі на карту Белаежскай пушчы восем стаянак старажытных людзей, якія адносяцца да VI-II тысячагоддзяў да нашай эры. Першыя знаходкі ў месцах старажытных паселішчаў паказалі, што на тэрыторыі сучаснага Нацыянальнага парка “Белаежская пушча” і ў яго наваколлях плямёны пражывалі ўжо сем тысячагоддзяў назад. Сярод вынайздзеных

прадметаў — крамянёвыя наканечнікі для стрэлаў, нажы, скрабкі. Сапраўднай сенсацияй стала адкрыццё пахавання, як мяркуецца, неалітычнага перыяду.

Археолагі спадзяюцца, што да 600-годдзя ўстанавлення запаведнага статусу Белаежскай пушчы, якое будзе адзначацца ў 2009 годзе, яны істотна дапоўняць гістарычную навуку адкрыццямі аб жыцці старажытных плямёнаў. Знойдзеныя археолагічныя аб’екты зробяць больш разнастайнымі турыстычныя маршруты Нацыянальнага парка, папоўніцца новымі калекцыямі і пушчанскі музей прыроды.

Шлях даўжыні ў 500 гадоў

Ірына Трафімовіч

Падчас штогадовага каталіцкага фэсту, прысвечанага цудатворнай іконе Божай Маці Будслаўскай — Каталіцкай ахоўніцы Беларусі, у Будславе каля касцёла бернардынцаў усталявалі двухметровы крыж з бяровенняў, узятых са сцен Віленскага манастыра.

Гэты ўнікальны крыж выраблены з драўніны, што была высечана 500 гадоў назад у лясах Будслава і адпраўлена водным шляхам у Вільню для будаўніцтва там храма і манастыра айцоў францысканцаў бернардынцаў. “Зараз 500-гадовае дрэва, асвечанае біскупам Віленскім і біскупам Мінска-Магілёўскай архіепархій, прайшло разам з паломнікамі зваротны шлях па рэках Нерыс-Вілія, Сервіч, каб у католікаў Беларусі была магчымасць дакранацца да гістарычнай рэліквіі”, — га-

Падчас шэсця паломнікаў да Будслава

ворыць настаяцель Мінскага касцёла святога Сымона і Алёны, арганізатар міжнароднага воднага паломніцтва на байдарках Вільнюс-Будслаў-2007

ксэндз Уладзіслаў Завальнюк.

Усталяванне крыжа прымеркавана да урачыстасцяў усхвалення Будслаўскай Божай Маці. У 1588 годзе будслаўскім манахам-бернардынцам з’явілася Дзева Марыя, а праз 25 гадоў у манастыр патрапіла ікона, падараная самім папай Кліментам VIII. З тых часоў ужо сотні гадоў да гэтай даты католікі з усяго свету здзяйсняюць пешае паломніцтва ў невялікі пасёлак Мядзельскага раёна, каб пакланіцца цудадзейнай іконе.

Сёлета ў свяце прынялі ўдзел каля 30 тысяч паломнікаў з Польшчы, Літвы, Латвіі, Украіны і розных гарадоў Беларусі. Праграма мерапрыемстваў была вельмі насычанай: прадстаўнікі каталіцкага духавенства адслужылі святочныя імшы для паломнікаў Віцебскай епархii і Мінска-Магілёўскай архіепархii, уначы адбылася ўрачыстая працэсія, літургія па ўсходнім абрадзе, прайшлі канцэрты маладзёжных каталіцкіх груп.

КАРЦІННАЯ ГАЛЕРЭЯ

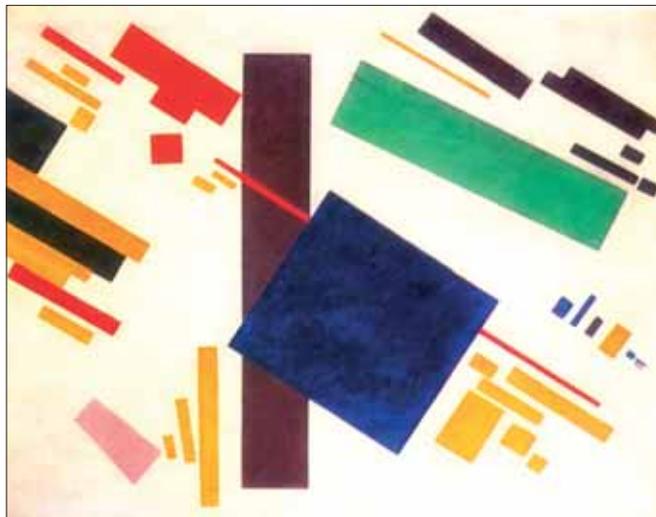
Казімір Малевіч нарэшце атрымаў беларускую “прапіску”

Адам Мальдзіс

Аказваецца, сусветна вядомы мастак нарадзіўся і жыў на Капыльшчыне. У энцыклапедыях і даведніках пра месца нараджэння Казіміра Малевіча, аўтара “Чорнага квадрата”, “беларускага і расійскага мастака, аднаго з заснавальнікаў абстрактнага мастацтва, заснавальніка супрэматызму” Казіміра Малевіча, сказана неакрэслена: “каля Кіева”. Ёсць і дзве іншыя версіі пра яго месца нараджэння, але яны таксама не давалі падстаў называць мастака “беларускім”. Бо недастаткова важкі доказ тое, што Малевіч у 1919-1922 гадах выкладаў у віцебскай Народнай мастацкай школе, заснаваў (разам з Л. Лісіцкім) у гэтым горадзе арганізацыю “Стваральнікі новага мастацтва”, а ў 1920 годзе кіраваў мастацкім афармленнем горада з нагоды трэцяй гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі. Бо ці мала дзе хто нейкі час працаваў?! Асноўныя ж гады вучобы і творчасці Малевіча прайшлі ўсё-такі ў Кіеве, Маскве і Ленінградзе (таму ў “БелСЭ” ён названы яшчэ толькі “рускім”). Нават да суайчыннікаў яго не прылічыш, а да беларусаў — тым больш...

І вось на пачатку 2007 года “Краязнаўчая газета” зрабіла (№ 2, 3) сенсацыйную публікацыю. Гэта — урыўкі з “аповеда-загадкі” фізіка і дыпламата Ігара Малевіча. Родам ён з Капыльшчыны, як

і рэдактар газеты Уладзімір Гілеп. Але лёс звёў іх не на роднай зямлі, а ў далёкай Амерыцы. А на пытанне, ці не з аднаго ён роду-племі з сусветна вядомым мастаком, Малевіч адказаў сціпла і ўхіліста: “Можа, і так”. І для таго былі пэўныя прычыны.

“Супрэматызм. 18 канструкцыя” (1915)

І толькі гадоў праз пятнаццаць Ігар Малевіч рашыўся апублікаваць ўрыўкі з сямейных паданняў пад назвай “Казімір”, якія, па-мойму, засталіся недастаткова заўважанымі, ацэненымі. Калі сцісла пераказаць змест усяго таго, што на Капыльшчыне ўспомніла бабуля аўтара Ульяна, то выглядае яно так. Бацька мастака Севярын Малевіч актыўна ўдзельнічаў у паўстанні 1863 года і таму вымушаны быў хавацца ад ссылак ці катаргі па хатах

мясцовай шляхты. Калі Казіміру споўніліся тры гады, ён паехаў, каб зацерці сляды, з сям’ёй ва Украіну, да знаёмага святара з Бабоўні, які ўладкаваўся ў Канатопе ў манастыр і збіраў вакол сябе ўсіх беглых капылян (вось адкуль у біяграфіі мастака з’явілася гэтае “каля Кіе-

ж датычыцца Казіміра, то, па словах Ігара Малевіча, ён “ніколі не вывучыў ні ўкраінскай, ні рускай мовы. Усе свае лісты і ўсю сваю філасофію новага мастацтва ён напіша на роднай беларускай мове” лацінскімі літарамі, а “ўвесь свет будзе перакладаць і шукаць адпа-

царскія часы баяліся, што выкрыецца ўдзел Севярына ў паўстанні, у савецкія — што шляхоцкія карані перакрываюць Казіміру шлях у мастацтва. І толькі бабуля Ульяна, равесніца Казіміра, перад смерцю адкрыла аўтару артыкула (прыгадаю, што ён быў першым кіраўніком дыпламатыі Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Карэя, працаваў у Кітаі) усю праўду.

Мне застаецца яшчэ прывесці некалькі агульнавядомых звестак пра мастака. Нарадзіўся ён 23 лютага 1878 года. У 1904-1910 гадах вучыўся ў Маскве. Працуючы ў Віцебску, выдаў там дзве кнігі — “Супрэматызм” (1920) і “Бог не скінуты: мастацтва, царква, фабрыка” (1922). З’ехаўшы ў Ленінград (мусіць, пабойваўся выкрыцця ў дваранскім паходжанні), працаваў там дырэктарам Інстытута мастацкай культуры. Памёр 15 мая 1935 года ў Маскве ці пад Масквой. Як мастак адмовіўся ад сюжэта. Яго творы — канструкцыі кантрастных паводле колеру геаметрычных фігур — знайшлі паслядоўнікаў ва ўсім свеце, захоўваюцца ў самых прэстыжных музеях.

веднікі капыльскім слоўцам”.

Прывёўшы указаная вышэй звесткі і цытаты, мы ўжо маем поўнае права лічыць Казіміра Малевіча беларускім мастаком. А чаму ўсё ўтойвалася, засакрэчвалася радней раней? Ігар Малевіч тлумачыць гэта страхам. Калі аўтар артыкула пытаўся пра сваю радаслоўную ў старэйшых сваякоў, тыя глядзелі на яго спалохана: якім чынам ён усё раскрывае і навошта гэта каму спатрэбілася?! У

Супрэматычная выява” (1916)

Мадэмуазэль Блюз

Яна — адна з самых экстравагантных жанчын. Яе завуць мадэмуазэль Блюз, французскай Марлен Дытрых. Вы яшчэ не здагадаліся, хто гэта? Канешне ж Патрысія Каас. З ёй мне пашчасціла сустрэцца ў Віцебску на “Славянскім базары”.

Наталля Пахамовіч

— Што прывяло вас у Беларусь?

— Упершыню я набывала ў Расіі 20 год назад і памятаю вельмі цёплы прыём. Так мяне сустракаюць і ў Беларусі, таму я прыязджаю сюды, як толькі з’яўляецца магчыма.

— Ці збіраецеся спець разам пераможцам конкурсу?

— Такая ідэя ў мяне з’явілася даўно. Я хацела б падзяліцца песнямі з майго рэпертуару з маладым спеваком. Ён пеў бы на рускай мове, я — на французскай, але пакуль што няма часу гэтым заняцца. Я люблю усё рабіць грунтоўна, і рэалізацыя гэтага праекта зойме не адзін месяц. А пакуль што я працую над альбомам «Кабарэ «Блюз».

— У вас моцны характар. Як ён фарміраваўся?

— Характар дастаўся ад бацькоў, яны навучылі мяне веры-

ць у сябе. Артысту неабходна знайсці свой шлях і трымацца яго, адшукаць непаўторнасць у іміджы і стылі. Ёсць і іншыя рэчы, якія неабходны ў жыцці — сям’я, дзеці... Дарэчы, менавіта бацькі заўсёды падтрымлівалі маё жаданне пець. Без іх я бы ніколі не стала тым, кім ёсць.

— Якога мужчыну лічыце вартым сябе?

— Такого пакуль што не сустрэла (смяецца). Ён павінен мець пачуццё гумару, зарабляць крыху больш, чым я, але гэта патрэбна не мне, а найперш яму, каб мог адчуваць сябе вартым мужчынам.

— Хто дапамагаў вам ў жыцці?

— Запісаць першы альбом дапамог Дэпардзье. Яго менеджэр выпадкова прыйшоў у кабарэ, дзе я працавала, і пачуў мае песні. Пасля запрашэння ў Парыж я ў 19 год запісала свой першы сінгл, затым альбом «Мадэмуа-

Патрысія Каас

зэль п’е блюз», які меў поспех.

У Парыжы я саромелася свайго нямецкага акцэнта, імкнулася не гаварыць, а больш усміхацца. Мяне прымалі за халоднага чалавека. А вось Азнавур, Мантан, Дэлон вельмі добра адносіліся да мяне.

— Што для вас шчасце?

— Адчуваць сябе каханай і любіць сябе. Я — шчаслівая жанчына. Побач са мной сябры і родныя. Я люблю падарожжы, а самае любімае месца для мяне — дом на поўдні Францыі, ля якога расце вялікі каштан.

Выяўленчае мастацтва разам з ювелірным

Вольга Курэйчык

Рускі мастак Міхаіл Шэмякін мае намер стварыць у Беларусі ювелірную майстэрню.

Міхаіл Шэмякін вядомы не толькі як мастак і скульптар. У апошнія гады ён займаецца ювелірнай справай і гатовы навучаць беларускіх майстроў сакрэтам вытанчай апрацоўкі каштоўных металаў

і камянёў. Між тым, гэта даволі дарагі праект, бо акрамя майстэрства неабходны яшчэ сучаснае абсталяванне і новыя тэхналогіі. Як адзначыў мастак, без дапамогі дзяржавы стварыць такую майстэрню вельмі складана, аднак, паводле яго слоў, такая падтрымка яму абяцана.

Акрамя таго, Міхаіл Шэмякін не выключае магчымасці адкрыць у Беларусі сваю мастацкую майстэрню.

Заманлівы свет камп’ютарных гульняў

Віктар Уладзіміраў

Беларускія каманды ў трэці раз прымуць удзел у Сусветных камп’ютарных гульнях.

Больш за 35 тысяч ігракоў і балельшчыкаў прымуць удзел у Нацыянальным адборачным туры Сусветных камп’ютарных гульняў (WCG — World Cyber Games).

Сёлета зборныя 70 краін адправяцца ў амерыканскі Сіэтл,

каб змагацца за чэмпіёнскі тытул і прызавы фонд у 2,5 мільёна долараў.

Першыя 28 лепшых каманд-удзельніц вызначацца па выніках адборачных спаборніцтваў, якія пройдуць у Доме культуры Трактарнага завода ў Мінску. А лепшых дзевяць ігракоў нацыянальнай зборнай, якія прадставяць Беларусь на World Cyber Games, будуць вызначаны пасля нацыянальнага фіналу — ён пройдзе ў сталіцы Беларусі 25 жніўня.